MODELUL GERMAN ŞI MODELAREA EUROPEI

Flavius Florin Răvăşilă [1]***,***
MA National School of Political Scienceand Public Administration (SNSPA)

În ciuda dimensiunii supranaţionale a Europei şi a caracteristicilor guvernanţei multi nivel pe care UE le-a dovedit de la bun început, interesele şi preferinţele guvernelor naţionale contează şi cântăresc greu în luarea deciziilor politice, mai ales, în poziţia statelor mai mari şi mai puternice. Lucrarea vine să sublinieze că Germania constituie acum un factor de stabilitate şi prosperitate în Europa, reprezentând un liant între Europa şi Vest.

Cuvinte cheie: *cooperarea internaţională, stabilitate economică, Politica Europeană de Vecinătate, geopolitică.*

Despite the size of supranational Europe and characteristics of governance multi level on which the EU has shown from the outset, interests and preferences of national governments count and weigh heavily in making policymakers, especially in the states' bigger and stronger. The paper highlights the fact that Germany is now a factor of stability and prosperity in Europe, representing a bridge between Europe and West.

Key words: *international affairs, economic stability, European Neoighborhood Policy, geopolitics.*

Procesul integrării europene a resimţit incă de la începuturile sale influenţa Germania, aceasta făcându-şi auzită vocea în rândul marilor membri fondatori, arătându-şi sprijinul atât pentru extinderea Comunităţii Europene, cât şi pentru adâncirea procesului integrării europene. [2]

Proximitatea geografică precum şi rapida regenerare a interacţiunilor economice în perioada Post Război Rece au confirmat statutul Germaniei drept unul dintre cei mai influenţi actori ai UE şi astfel centrul gravitaţional al Europei s-a mutat în NE Germaniei, consfinţindu-i libertatea de manevră în politica europeană.

Există trei factori principali care trebuie luaţi în considerare atunci când se face o astfel de afirmaţie: în primul rând, trecutul, atunci când procesul de integrare s-a dovedit a fi o bază adecvată pentru asigurarea păcii, prosperităţii şi securităţii. În al doilea rând, structurile UE au făcut posibilă exprimarea şi afirmarea cu succes a intereselor germane în Europa şi în al treilea rând, în ceea ce priveşte politica comună, Germania şi-a consolidat legăturile cu partenerii care sunt vecinii săi.

Dispariţia Zidului Berlinului în toamna anului 1990 a anunţat reîntoarcerea Germaniei la geopolitica sa tradiţională - reunificarea în cadrul Alianţei, apropierea de Germania fiind soluţia pentru ieşirea din impas pe continentul european.

"Germania unită s-a regăsit aproape peste noapte în centrul activităţilor pe scena politică a lumii."[3], realiniere datorată elementelor fundamentale ale politicii externe germane, care au fost dezvoltate şi consolidate incă de la fondarea Republicii Federale Germania. Mai mult, aceste elemente au devenit marca germană distinctă în cadrul procesului de integrare europeană, datorită uneia dintre caracteristicile principale ale culturii politice germane: menţinerea unui consens larg cu privire la probleme de politică externă şi de continuitate în alte domenii.

Primul cancelar federal al Germaniei - Konrad Adenauer, identifica drept obiective ale politicii externe şi de securitate germane parteneriatul transatlantic şi integrarea europeană, dorinţa pentru relaţii de bună vecinătate şi procesul dificil de reconciliere cu Israelul.

Fundamentul politicii externe germane l-a reprezentat integrarea ţării în structurile de cooperare multilaterală, idee promovată, după experienţa a două războaie mondiale, de dorinţa statelor vecine de a include şi controla Germania, precum şi de nevoia sa de pace, securitate, prosperitate şi democraţie. Nu este de mirare faptul că germanii sunt cei care au apelat la acele organizaţii internaţionale care au dat sprijin Republicii Federale şi perspective de viitor - UE, NATO, ONU şi CSCE (Conferinţa pentru Securitate şi Cooperare în Europa).

Germania s-a considerat dintotdeauna un "Land der Mitte", o ţară în centru şi de centru, atât geografic, cât şi politic (fig.1). Situată între Polonia (est), Franţa (Vest), Elveţia (Sud) şi Danemarca (Nord), fiecare direcţie reprezintând un tip de sistem politic încercat de către Germania: cel al unui management bazat pe sistemul de partid (Germania de Est), democraţiei reprezentative multi-partidistă bazată pe federalism (Germania de Vest) şi monarhie (epoca lui Wilhelm).

"Treptat, Germania s-a impus ca o putere centrală, dar şi drept o putere model în Europa - federalismul".[4]

Noua Germanie, după Bundestag-ului la Berlin în 1999, deşi şi-a redus graniţele, şi-a regăsit influenţa între ţărmurile Europei, de la Marea Baltică la Marea Adriatică. Astfel, Germania continuă să se afirme după cum afirma cândva şi Bismarck, atât la est, precum şi spre vest. Acest miracol al diplomaţiei europene continentale este dovedit de datele istorice care urmează fiecare una alteia foarte rapid: 9 noiembrie 1989 - prăbuşirea Zidului Berlinului, 1 iulie 1990 - unificarea economică şi monetară, pe data de 3 octombrie 1990 - unificarea politică, 2 decembrie 1990 - primele alegeri legislative în Germania reunificată. În decursul unui an totul a fost spus. O Germanie renăscută din cenuşă, în inima Europei, care a

[1] Flavius Florin Răvăşilă. e-mail: ravasilaflavius@yahoo.com. tel: 0734 421904

[2] Simon Bulmer, Charlie Jeffery, William Patterson, *Germany's European Diplomacy. Shaping the regional milieu*, Manchester, Manchester University Press, 2000, p.10

[3]Schoellgen, G, "Germany- a partner worldwide", Facts about Germany: Germany – a partner worldwide, accessed March 20, 2009, http://www. Tatsachen-ueber-deutschland.de/en/foreign-policy/main-content-05.

[4]Chauprade, A Francois Thual,2003 Dictionar de geopolitica. State, concepte, autori, Bucureşti, Corint, p. 138

dezvoltat şi şi-a asumat rolul de actor-cheie al stabilităţii, păcii şi securităţii statelor, nu doar a membrilor UE, ci a întregului continent. Un gigant economic, statul german s-a afirmat, de asemenea şi ca o forţă politică aptă de a-şi face propriile reguli şi de a conduce jocul, de a-şi afirma şi menţine propriile sale interese pe continent. Interese care sunt, în principal traduse în termeni de securitate energetică, precum şi securitate europeană, parte a interesului naţional, stabilitate şi prosperitate.

Fig.1. Germania şi pozitia sa centrala în cadrul Europei

Germania a devenit un garant al securităţii europene şi un pion important în sistemul de securitate al marilor actori în ceea ce priveşte continentul european, prin urmare, relaţiile strânse cu SUA şi Rusia, precum şi frânarea ambiţiilor acestora pe continent fiind justificate. Astfel, încă de la început rolul Germaniei a fost şi continuă să fie unul cu precădere semnificativ în trasarea direcţiilor integrării şi modelării politicii externe, precum şi în menţinerea şi asigurarea prosperităţii, stabilităţii şi securităţii economice a Europei, arătându-şi sprijinul atât pentru lărgirea cât şi pentru adâncirea procesului european.

Noile evoluţii în sfera securităţii europene au pus Germania în faţa a două alegeri importante: prima, privind direcţia pe care o doreşte ca politica externă a Uniunii Europene să o urmeze şi limitele acesteia, iar a doua opţiune priveşte rolul său viitor în cadrul UE.

Putere civilă (Zivilmacht), după cum a fost denumită, Germania propune şi susţine mijloacele militare doar ca măsură de ultimă instanţă, fiind tot mai reticentă faţă de implicarea sa în diferite angajamente multilaterale, rămânând în acelaşi timp conştientă de responsabilităţile sale în cadrul UE sau NATO.

Pactul de Stabilitate este un exemplu clar al amprentei Germaniei asupra Politicii Externe şi de Securitate Comună (PESC) şi al viziunii lui Fischer asupra aspectelor non-militare ale securităţii europene, sugerând că şi mijloace de apărare a stabilităţii valorile democratice, dezvoltarea economică şi respectul pentru umanitate.

Pe de altă parte avem Parteneriatul de Est (Eastern Partnership), pe care Germania doreşte să îl folosească mai mult drept un instrument care să apropie statele partenere de UE din punct de vedere economic şi nu politic. Germania a optat pentru consolidarea cooperării economice cu statele partenere, semnând acorduri privind zone de comerţ liber şi armonizând o parte din legislaţia acestor state cu acquis-ul comunitar.

Prin PEV, Uniunea extinsă a creat un nou cadru pentru relaţiile sale cu vecinii estici şi sudici. Astfel, îi revenea Germaniei sarcina pentru prima jumătate a anului 2007 să ducă mai departe priorităţile europene şi să continue procesul pentru care Germania, dintr-o varietate de motive, avea un “interes vital”: în spatele angajamentului moral faţă de extindere originat în co responsabilitatea Germaniei pentru Războiul Rece şi divizarea Europei, beneficiile economice pe care industria germană le-a obţinut şi continuă să le obţină de pe pieţele estice au devenit extrem de importante; ca şi dovadă stau acordurile încheiate în timpul preşedinţiei germane cu Ucraina şi Moldova (schimburile comerciale ale Germaniei cu Moldova au atins circa 40% mai mult faţă de comerţul cu alte state europene centrale) pentru a le facilita accesul la piaţa internă europeană, ţări de mare potenţial pentru cooperarea şi creşterea economică, pieţe prospere şi zone de investiţii (fig.2).

Germania are interese majore în Europa de Est şi Caucaz, mai ales de natură energetică în Caucaz şi regiunea Mării Caspice, o zonă geostrategică, traversată de oleoductul Baku-Tbilisi-Ceyhan, în timp ce Europa de Est a devenit o zonă vitală din punct de vedere geopolitic şi geo strategic, în lupta cu expansiunea Rusiei: statele estice, foste republici sovietice, trebuie să devină “un agent” al democraţiei, stabilităţii şi prosperităţii fără influenţa Rusiei, un scut împotriva expansiunii acesteia şi un instrument de control a renaşterii “imperiului rus”.

Asia Centrală devine din ce în ce mai importantă pentru securitatea energetică a Germaniei: Kazahstan şi Turkmenistan au rezerve importante de petrol şi gaz, zona Mării Caspice şi Asiei Centrale posed aproximativ 4% din totalul rezervelor energetice mondiale.

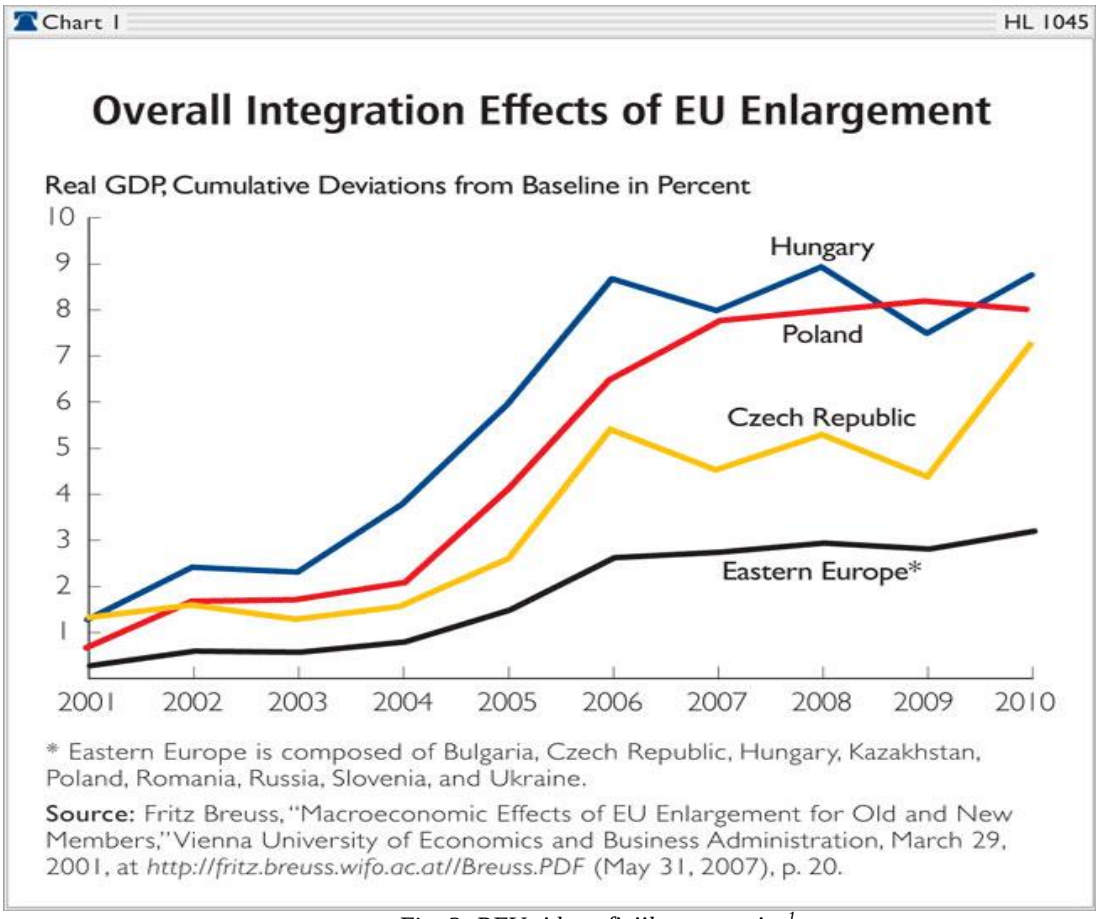

Fig. 2. *PEV şi beneficiile economice*[1]

Ministrul Federal Steinmeier a subliniat interesul mare al Germaniei în domeniul energiei, drept o dimensiune importantă a strategiei de securitate dezvoltată de UE.

Mai mult, Germania are şi interese strategice în această zonă, după cum a afirmat şi Cancelarul german A.Merkel:" Trebuie să luăm în considerare şi poziţia geografică: o punte între Rusia, China şi UE şi astfel este în interesul strategic al UE să accepte această zonă drept partener."[2]

În concluzie, fundamental a fost interesul de a considera PEV drept un instrument pentru stabilizarea estului European şi intereselor estice germane, ca şi garant al securităţii Germaniei.

Acest imperativ al securităţii a condus şi incă ghidează Germania să urmărească integrarea vecinilor estici în structurile occidentale, transformând statul german "în avocatul lor şi puntea lor către UE."[3]

Astfel se explică de ce Germania nu a vrut să se concentreze supra unei diviziuni est/sud, ci mai degrabă preferă o PEV "individualizată" bazată pe iniţiative bilaterale specifice fiecărei ţări.

Problema fundamentală cu privire la Politica de Vecinătate o constituie faptul că vecinii Europei aşteaptă să primească ceva ce Europa nu e incă pregătită să ofere – perspectiva aderării şi statutului de membru, fapt pentru care autorităţile de la Berlin au creat conceptul de "PEV+".

PEV pare să fie a tuturor şi a nimănui, toate statele au interese vis-à-vis de această politică, dar nici unul nu se implică direct. Astfel se ridică întrebarea ce se poate oferi statelor PEV, atât timp cât nu există nici o posibilitate pentru acestea de a adera la Uniune? Răspunsul este acesta "Politica de Vecinătate Plus": fie că va determina deschiderea pieţelor sau importurilor de servicii, fie că va fi vorba de o intensificare a zonelor de comerţ libere, sau de ajutor financiar direct acordat statelor PEV, noua PEV+ va implica un cost asociat.

Aşadar, revine Germaniei şi Franţei misiunea de a elabora strategii plauzibile şi dinamice, concrete atât pentru statele din est cât şi pentru cele din sudul European, fără a uita rolul esenţial ce vor trebui să îl joace, dacă negocierile de aderare cu Turcia şi Croaţia se vor încheia cu succes, ca de altfel şi perspectiva aderării pentru statele vest balcanice. Europa

[1] http://fritz.breuss.wifo.ac.at//Breuss.pdf
[2] Bernd Riegert, *Deutsche EU-Ratprä sidentschaft:Fortschritte in Zentralasien* , in Fokus OSt Sudost, 28.06.2007, DW Radio
[3] Simon Bulmer, Charlie Jeffery, William Patterson, *Germany's European Diplomacy.Shaping the regional milieu*, Manchester University Press, 2000, p.105

nu poate face faţă unui status quo ambiguu, confuz şi tensionat, ci dimpotrivă trebuie să rămână flexibilă şi pregătită să răspundă provocărilor secolului XXI. În mod particular, Germania şi Franţa trebuie să contribuie la modernizarea şi o mai mare deschidere a dezbaterii politice. Conceptul de Europa geostrategică trebuie introdus, iar ideea unei PEV altruiste înlăturată.

Europa nu se poate dezvolta şi să devină într-adevăr Europa fără vecinii săi, astfel încât viitorul statelor PEV a devenit parte a intereselor strategice ale Europei.

Extinderea UE spre Est a devenit prioritatea numărul 1 pe agenda Consiliului în timpul preşedinţiei germane, dimensiune ce îmbrăca trei aspecte complementare: consolidarea PEV, relaţiile dintre UE şi Rusia, şi adoptarea unei noi strategii comune pentru Asia Centrală.

Provocarea preşedinţiei germane a rămas insă, Politica de Vecinătate Europeană şi întărirea stabilităţii vecinilor estici ai Uniunii. În acest sens au fost dezvoltate trei abordări: extinderea (cu privire la Croaţia, Turcia, şi statele vest balcanice); PEV (incluzând Ucraina, Moldova şi Belarus, statele din sudul Caucazului) şi relaţia cu Rusia.[1]

Acum s-a elaborat "Intermediate Progress Report", privind obiectivele şi evoluţia PEV, aprobat de miniştrii de externe ai statelor membre pe 18/19 iunie 2007 şi care afirma drept scop asocierea statelor partenere PEV din Europa de Est, Caucaz, Africa de Nord la piaţa internă europeană şi deschidea pentru acestea posibilitatea de a participa la programele Comunităţii.[2]

Documentul prevedea dezvoltarea şi armonizarea dimensiunilor estică şi sud-estică a PEV.

O altă noutate adusă de acest raport a fost "Black Sea Synergy", iniţiativa prin care se dorea promovarea cooperării în regiunea Mării Negre, privind o varietate de subiecte (energie, mediu, transport, democraţie, dreptul legii, drepturile omului), incluzând noi venitele România şi Bulgaria, dar şi Turcia, Rusia şi statele riverane deja partenere PEV, Germaniei revenindu-i rolul de mediator moderator.

Pe de altă parte insă, bilă neagră a PEV sub preşedinţia germană a constituit-o incapacitatea de a încheia un acord comercial atât de mult aşteptat cu Ucraina.

Germania a jucat un rol central pe parcursul întregului proces de integrare în Europa, de la lansarea acestuia prin Planul Schuman şi crearea Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului.

"Metoda Monnet" de integrare supranaţională a modelat comportamentul Germaniei într-o direcţie multilaterală, făcând trecerea de la o identitate naţională la una europenistă.

Unificarea Germaniei a fost rezultatul respingerii tradiţiilor marilor puteri, având scopul de a modela frontierele sale şi de a exclude orice revizionism. După schimbările radicale din Europa de Est, Germania s-a afirmat că un câştigător şi, chiar, cu ceva de spus pe scena internaţională. Astfel, a fost încă de al început profund ancorată în structurile euro-atlantice, folosindu-şi influenţa în procesul de extindere spre est.

Influenţa să se datorează nu atât puterii sale militare, cât celei economice, de inovare tehnologică, stabilităţii interne şi dinamismului său.

Un pas important care a condus la un model de guvernare multi-nivel, aplicat la relaţia internă dintre nivelurile federal şi cel al Landurilor şi, în plus a determinat o puternică interdependenţa între instituţiile Republicii Federale şi cele ale Comunităţilor Europene.

În momentul de faţă, principiile de bază ale politicii europene germane se caracterizează printr-un consens între toate partidele. Dorinţa Germaniei este de a crea o Europă capabilă să acţioneze, rămânând în acelaşi timp democratică şi transparentă la nivelul procedurilor.

Ei resping ideea unui super-stat european, pledând pentru o delimitare mai clară a domeniilor de responsabilitate. În 2005, în Germania, Tratatul de instituire a unei Constituţii pentru Europa a fost ratificat atât de Bundestag cât şi de Bundesratul cu o largă majoritate. Astfel statul rămânea în continuare interesat de progresul Europei aşa cum se prevede în constituţie.

În ceea ce priveşte situaţia economică şi politică, ambele au fost profitabile pentru Germania, luând în considerare factori precum piaţa comună, euro şi extinderea UE, poziţia sa centrală în cadrul celei mai mari pieţe unice din lume explicând progresul Germaniei în rândurile ligii exporturilor.

Cu vecinii din Est Europa Centrală, relaţiile economice din Germania sunt aliniate normelor de integrare, în fiecare dintre aceste pieţe Germania fiind cel mai mare partener comercial extern şi iar industria germană este cel mai important investitor. Relaţii traduse prin Parteneriatul Estic (EaP), considerat de Berlin drept o iniţiativă utilă intereselor Germaniei şi un instrument care să apropie statele, din punct de vedere economic şi nu politic3, de Uniunea Europeană. Cu toate acestea, politica Germaniei faţă de aceste state este una prudentă, reticentă într-un anumit grad, urmărind ca acest Parteneriat Estic să nu se transforme într-o iniţiativă ce dă posibilitatea statelor de a deveni membre şi astfel să antagonizeze Rusia şi să vină în contradicţie cu interesele acesteia, lucru ce ar afecta atât relaţia Germaniei cu colosul rus, dar şi cea a UE cu Rusia.

Germania deţine o mare responsabilitate faţă de infrastructura noilor frontiere deschise, deoarece rutele de transport europene majore traversează ţara.

Implementarea UEM, aprofundarea continuă prin reforma instituţională şi extinderea către Est sunt dovezi izbitoare că Germania a modelat mediul european, proiectând de asemenea o identitate europenizată bazată pe o cooperare multilaterală.

[1] Martin Koopman, *Pacemaker instead of European Saviour: Germany's EU Presidency*, Real Instituto Eleano, p.5
[2] Marco Overhaus, *Balance Sheet of Germany's EU Council Presidency 2007*, Deutsche Aussenpolitik.de, july 26, 2007
[3] Justyna, Gotkowska, *op.cit*, p.1

Un gigant economic, statul german s-a afirmat ulterior şi ca o forţă politică capabilă de a face propriile reguli şi de a dicta jocul, de a-şi afirma şi menţine propriile interese pe continent. Interese ce se traduc mai ales în sensul securităţii energetice, dar şi europene, ca parte a interesului naţional şi a stabilităţii şi prosperităţii.

Germania ca "putere hegemonică de succes"[1] a ajuns să influenţeze vieţile altor ţări prin alte mijloace decât forţă, coerciţie sau şantaj, fiind capabilă să îşi folosească prosperitatea pentru a asigura un model superior de management economic şi relaţii societale, o atracţie pentru statele vecine şi un stat demn de respectul întregului Occident.

"Momentul decisiv în afirmarea puterii germane îl reprezintă anul 2003, când guvernul Schroeder a lansat Agenda 2010. […]"[2]

Unificarea monetară a fost organizată de o manieră complet diferită faţă de tot ceea ce s-a întamplat până în acel moment, Tratatul de la Maastricht simbolizând puterea monetară germană, europenizarea de succes a modelului german, a unei bănci centrale, independente şi puternice. Germania a reuşit să proiecteze preferinţele sale interne la nivelul UE, vorbindu-se chiar de „*exportarea acestei părţi a identităţii germane Europei*" [3]. Bundesbank a devenit gardianul Uniunii Economice şi Monetare (UEM), iar în ziua de azi este expertul de încredere şi avocatul dedicat al stabilităţii monetare în zona euro. Pentru partidul CDU/CSU în 1997, UEM nu era o problemă de „*a sacrifica Deutsche Mark pe altarul Europei, ci de a învesti în cauza europeană*"[4] . Astfel, din punct de vedere al politicii monetare, putem afirma că avem de-a face cu Europă germanizată şi o zonă euro germanizată, pornindu-se de la identificarea cu memoria istorică germană a pagubelor produse de inflaţie asupra economiei, societăţii şi democraţiei, lecţia a fost mai mult de cât clară: managementul economiei europene trebuie să fie realizat într-un cadru consistent şi de durată, dar mai ales depolitizat.

Dacă relaţiile ruso-germane au fost tot mai strânse, motivate pe de o parte de proximitatea geografică, alteori de interese comune vis a vis de continental European, relaţiile ruso-americane, deşi tensionate şi divergente în anumite aspect, au găsit în provocările secolului XXI un numitor comun, relaţiile germano-americane s-au dezvoltat pe fondul recunoştinţei şi oportunităţii dezvoltării din partea Germaniei, pe când din partea occidentalilor constituiau o cale excelentă împotriva expansionismului Rusiei şi a împiedicării revenirii acesteia pe continentul European, ancorând astfel puternic Germania în structurile vestice, occidentale. Americanii au urmărit refacerea economică rapidă a Germaniei pentru reducerea cheltuielilor pentru întreţinerea zonelor de ocupaţie, dar şi în scopul impunerii unui anumit control asupra Germaniei, urmărind ulterior crearea unei zone de prosperitate economică, un element cheie în politica lor de stăvilire a comunismului în această regiune. Pentru Germania a constituit însă şi calea de a redeveni un actor de prim rang pe scena europeană, o alianţă care să o aducă pe picior de egalitate cu învingătorii ei.

Germania a avut încă de la început interesul de a vedea Rusia integrată şi devenită un partener indispensabil în cadrul organizaţiilor internaţionale, dar şi ca participant responsabil şi constructiv la efortul de reconfigurare a Europei. Aceasta ar fi şi o cale de a asigura pacea în Europa şi de a sprijini Germania în încercările sale de a lărgi spaţiul integrativ european.

Interesul Rusiei a fost rezultatul atitudinii Germaniei, drept cel mai important partener al ţării pentru dezvoltare, transformare şi modernizare. Odată cu unificarea Germaniei, aceasta a devenit ea însăşi un stat în transformare, însă Moscova spera să găsească în Bonn principalul susţinător când era vorba de integrarea economică şi politică a Rusiei, dar şi în privinţa politicii securităţii în cadrul structurilor europene şi euro-atlantice.

Astfel, Germania, ca statul din inima Europei, trebuie să fi avut un interes special pentru succesul procesului de reformă din Rusia, nedorind să asiste la izolarea statului rus şi înlăturarea sa din procesul de integrare european, dar mai ales din construcţia unei noi arhitecturi a securităţii europene. Rusia ar avea sigur un motiv de îngrijorare dacă Germania ar adopta o atitudine de indiferenţă faţă de ea sau dacă s-ar alătura tentativelor Occidentului de a izola Rusia datorită ambiţiilor sale imperialiste.

Germania, deşi oricând ar putea să îşi întoarcă faţa de la Europa şi să îşi închidă porţile considerând că şi-a plătit datoriile, este conştientă că viitorul său nu poate fi conceput în afară şi fără Europa: deşi uneori o sursă de instabilitate politică, economică, nesiguranţă, Europa este principalul partener al Germaniei, iar Germania este principalul pilon al Europei. Este o relaţie de simbioză şi interdependenţă ce le-a ajutat pe amândouă să devină ceea ce sunt astăzi ca şi actori, subiecte de drept internaţional. Europa pe de altă parte este conştientă că fără Germania şi sprijinul ei puterea sa economică, unitatea şi evoluţia i-ar fi puternic zdruncinate, iar rolul său pe scena internaţională ar fi puternic contestat.

După cum au afirmat şi Simon Bulmer, Charlie Jeffery şi William Patterson, diplomaţia europeană a Germaniei este o combinaţie între o viziune influentă, modele instituţionale semnificative care urmează să fie exportate la nivelul UE, un consens politic solid şi un set important de relaţii bilaterale.

Sunt pe deplin de acord cu faptul că această Germanie europenizată va continua să îşi pună amprenta distinctivă asupra caracterului instituţional al Uniunii Europene, modelându-i continuu obiectivele, frontiere şi, prin urmare mediul.

Putem concluziona că Germania suportă consecinţele Uniunii Europene într-un mod aparte. Aşa cum Alexandru cel Mare a tăiat nodul gordian, cu o lovitură decisivă, aşa-numita tăiere a nodului gordian, Germania a rezolvat problemele

[1]Kurzer, P, "The *new Germany in Europe: an emerging hegemon?"* in Research Group International Relations (Forschungsgruppe Internationale Beziehungen), Publication Series of the International Research Group, Reichpietschufer, 50, FIB Papers, p.2

[2]Interviu acordat de catre istoricul si antropologul francez Emanuel Todd publicistului Olivier Berruyer http://foaienationala.ro/despre-europa-german-punctul-critic-al-disciplinei-geopolitice.html

[3]Dyson, K, 2002, "Germany and the Euro: Redefining EMU, Handling Paradox, and Managing Uncertainty and Contingency", in European States and the Euro.Europeanization, Variation and Convergence, edited by Kenneth Dyson, Oxford University Press, New York, , p.186

[4]ibidem

complicate ale procesului de integrare europeană prin acţiuni îndrăzneţe şi decisive, legând astfel, în mod conştient sau poate nu, un nou nod gordian, în jurul său şi al Europei.

Bibliografie:

1. Dogan, M., Pahre, R. *Noile ştiinţe sociale. interpenetrarea disciplinelor*.Traducere din lb. franceză de N. Lotreanu, Ediţia a II-a, Bucureşti. 1997
2. Dyson, K, *Germany and the Euro: Redefining EMU, Handling Paradox, and Managing Uncertainty and Contingency, in European States and the Euro.Europeanization, Variation and Convergence*, edited by Kenneth Dyson, Oxford University Press, New York, 2002
3. Sarcinschi, A. *Rolul actorilor statali în configurarea mediului internaţional de securitate*. Editura Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I” . 2010
4. Teichova, A., Matis, H. *Nation, State, and the Economy in History*, Cambridge University Press., 2003